Міщенко Марина Сергіївна
кандидат психологічних наук, ст. викладач кафедри психології
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини (м. Умань)

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Педагогічний процес спрямований на формування гармонійно розвиненої особистості та заснований на організації взаємодії студентів і педагогів, тобто на особистісно-орієнтованому навчанні, при якому створюються оптимальні умови для розвитку здібностей до самоосвіти, самовизначення, самовдосконалення, самореалізації кожного студента. Саме тому велике значення має процес адаптації студентів.
У психологічногому словнику, адаптація – процес і результат ефективної взаємодії особистості із середовищем, в результаті якого встановлюється відповідність між загальним рівнем найбільш актуальних на даний момент потреб особистості і наявним (перспективним) рівнем задоволення даних потреб, що визначає безупинний розвиток особистості.

Проблема адаптації студентів є однією з важливих проблем, тому що успішна адаптація першокурсника до життя і навчання в вузі є запорукою подальшого розвитку кожного студента як людини та майбутнього фахівця.

Специфіка процесу адаптації студентів у ВНЗ визначається різницею в методах навчання в середній та вищій школах. Студент пристосується до нових вимог навчання. Своєрідність методики і організації навчального процесу в вузі, великий обсяг інформації, відсутність навичок самостійної роботи викликають велике емоційне напруження, що нерідко призводить до розчарування у виборі майбутньої професії. Звідси і низька успішність на першому курсі, нерозуміння і, можливо, неприйняття умов і вимог вузу.

Ефективна адаптація до вузу залежить не тільки від студента-першокурсника, але й від викладачів та керівництва вузу. Успішний початок

навчання може допомогти студенту в його подальшому навчанні, позитивно вплинути на процес побудови відносин з викладачами та одногрупниками.

Фактори, які впливають на процес адаптації студентів до вузу можна умовно розділити на дві групи: соціальні та індивідуально-особистісні.

Процес адаптації – це пристосування і входження в нові соціальні умови. Студент, перебуваючи в новому соціальному середовищі і маючи певний соціальний досвід, відчуває вплив двох груп соціальних факторів: ті, які впливають із зовні (макросоціальні чинники (економічний розвиток країни; соціокультурні умови, які відображаються на формах дозвілля молоді та ін.), і мікросоціальної фактори (особливості виховання в сім'ї, від яких залежить формування соціальної та комунікативної компетентності; склад сім'ї, і ті, які впливають в середині вузу (особистість викладача, спілкування в студентській групі, рівень розвитку колективу).

До індивідуально-психологічних факторів можна віднести: тип темпераменту, генетичні передумови адаптаційних можливостей, нервово-психічне напруження, інтелектуальний розвиток, особливості мотиваційної сфери, професійні якості особистості.

Таким чином, адаптація – це складний процес взаємодії особистості із середовищем в результаті якого особистість співвідносить свої цілі і цінності з цілями і цінностями групи. Успішне проходження процесу адаптації студентами першого курсу сприяє розвитку умінь і навичок освітньої діяльності, усвідомлення покликання до обраної професії. Успішне подолання труднощів пов'язаних з процесом адаптації дозволить підвищити активність студентів та інтерес до пізнавальної діяльності, сформувати навички необхідні для подальшої професійної діяльності.